
GWADUNDA DA DUGHWANA MA LA THLINA TAMOKT UNDU KABGA INA FARAVATA MALWA AN MALWA MUWA NORTHEAST NIGERIA

Gwadunda da tamokt undu vindalo

La mbaɗ gwad nasar dan gwada sakwidi wato translators without borders (TWB) javaja hang t wativa inunda damat a nda gol da kor da lahunda kusa ina an northeast Nigeria. Man ndunda javal avla la piso nda inunda tsahulo, nana hane sawarwarunda da mbidana dughwanuka naya kasaghvahaya, ko mog mahga lo ko kima nda kima. Mbakana dughwanuk man ndunda dowlo taghan thlarpi ko wativunda mogka thlina tadiya.

Ko ndaga anduniya, la kor gwadha tabga tala ta vilant wahala tahang kada, gu thlavatahang kada man lahunda sa kusa ina man li limo, ina kusa tundu, nda kuzaha. Laha sakwidunda la kor gwadha man grup da sat wahala ina faraghva, night gargiri nda gol da mog thlina ndede. Da thlahanatal wativa kusa tinaha, nda javat incha hipatang, man da kor gwada an gwada luwang, tsaghapta an gwada luwa tang nda mog tina jiji nda dobt dadambang. Kabga nane, masa dow hang fana thlimang tahang nda tamoko - ama hahad guleng bluka kusat kada la kor gwada-nasar la tamoko an thlarpi. Kabga koro ko sinata be t gwadunda sinaka ta viladat wativa javat tamakowo. Gwad hideka na da mbakana nughuta nda mulunt inunda da kusa tundu ko hal da javat inaha dughwanawo. Kabga nana, ina thlinaha la tamokna nanight dughwanuka gwada luwa an kor gwada nda mog thlina ndalan bogo, nda guleng haha mbakaghva sina tina avla la tamoko na "mbad gwadna tamokiya". Ina dow laha mog thlina la tamokna namuwa la mog thlina tamoko ma dow muwa kor gwad t bala, masaman man ndala kusa ina tshura tabga tala (Commitment 4). Naye gufta nda gwada luwaha, gol da mogo, nda wativa girgira da javata lan bogo wative nda sinata. Tsakalaghva duniya sma nda la hipa undha sosaiya guleng mbakana gwada luwa nede da javat undu t habar nda gol da mulunt tinunda da zut hipatang. Dokahunda taghan lahunda kusa ina wato IDP t bale kwaralo hipa la kusa ina k kor gwada an gwada luwanda sinahang ka njata ha gargira njukwo (Principle 22)

Inunda da bla nda inunda da moglo dothlo

1. Inahunda dowlo avla mogt ina didinga

Inahunda da bla

Gwad na da mbidavatmbida avla la mbidft gwada

La hunda t sant gwada tala na da kusata ina tahang man limo, kabga sanantahang ina kwaraluwo,ko sanab t habaraha Dughwanawo avla la thlina tamokt unduwo kabga tamaka tahangwo nda kagol da sanatahang t gwada tang.

Inunda moglo

Gwadunda da sanantalo sime da dowlo. Nana da moglo nda guft ghang nda lan bogo t waya nda gwadha sifi man gwada tang.

Guka mirat gwada tang nda gwadunda sananhang kabga e thlavatal tahang.

Guka fant ndidodo t gwada an dada higa kabga javat ainihiya gwadini kabga thlavatal tundu jagha damndiya.

Inahunda dowlo:

- TWB, [Northeast Nigeria Language Map, by Local Government Area](#)
- TWB, [Northeast Nigeria Language Map, by primary language](#)
- TWB, [Communications Dashboard: Internally Displaced People in Northeast Nigeria, by IDP site](#)
- TWB, [Four simple language questions](#) anga dowo nighata nda faɗat bigo
- TWB, [MSNA language data can help humanitarians communicate better with affected people](#)

2. Gwada da mbidft la thlina

Ina kol dowlo ko wahalunda doslo:

La thlinunda dughwana unda dowal na la ta mbidft gwadaha nasara nda Hausa ya.

Kanuri,Shuwa Arab, Marghi nda Fulfulde na nahange gwadunda yarda la thlina tamok t undu da mog thlina ndede kabga kort gwada.

Nane da gima t undu avla mogt thlina nda sant ina kor hang, vita da dowlo ko ngawa dun mogt ampani avla mbidft mukona undu.

Ina dowal da mogo:

Maga thlina nda kort gwada magalo kabga chomt gwadunda ta mbidft hang an bogatang,la mogo, vint gwada kwarahang, nda ina da dowlo.

Guka gwadat kor t gwada tang avla kal tundun thlina.

Guka hag tahang da mogt trainin nda tsogh tahang kabga tamakat la thlina mbidft gwada dan gwada sifi. Kak da dow mog t trainin man kal gwada an trainin ko thlavat trainin anga mog t waya ko an facebook, nda radiyo.

Inaha dowlo

- TWB, [Field Guide to Humanitarian Interpreting and Cultural Mediation](#) (Gukini kusanita an gwada Bura-pabir, Fulfulde, Hausa, Kanuri, Kibaku, Mandara, Marghi, Shuwa Arabic, nda Waha)
- TWB tavalt trainin t waya telephone mahang nda wativa sidi. [Email](#) yaɗa dowi mbakat tsogho

3. Joht ina kol siriyavata

Inaha bla:

Vita ha la da mbidat gwadwo, la joht gwad na guhang gimat thliwitghini nda lahambini, man uzinha kabga mbidat gwad mahang.

Lasakwidi la joht gwad ngane t mog hang kokariya sant gwada nasara an joght gwada, na guhang kudeɗa mbidata kabga gwada tang.

Nane mbakat har nda ina jiji nda dughwanuka joght gwada avla joght t gwada.

Ina da moglo:

Guka siriyat inaha jaghat gwada an gwadahunda da mog ka nda amsa la korka t gwad ndede.

Maga thlina nda grupa undu kabga javat dughwanuka ndidodo kabga tabatata ina koral na gongaya.

Maga kokari javat gwadunda da bla maka lokachiya joght t gwada, nda kakeghe kak da mog thlina ndede kajuwa sarti. Nana na guka javat unda sinat mbiɗt gwada tang sosai ko javat ina mbidat gwada man waya zamani kabga kisafta tang.

Vita jogh ka t gwada avla undu ko hag t waya, guka gunat waya kagol da san hang(vita ndida didaka t hayata tang) man ha da bla kal t gwada tangwo. Guka gunat gwadunda kilafka t waya ngane nda virata kor mahang an gwada tang ko hideka amndiya kabga da dughwana avla mogt training.

Inaha dowlo

- TWB nda People in Need, [Rapid Guide to Localizing and Translating Survey Tools](#)
- TWB nda IDMC, [Case study on audio recording for verification in multilingual surveys](#)

4. Da bla gwada

Inahunda da bla:

Dalatala gwadunda nigha lan TWB na avla man 23% nighalo an IDP hutafe sanant gwada Hausa ko gwada mufaka (kanuri). Hideka mihahunda kol lata dan makaranta kol sant gwada tala na ha hang da sanant tana gwada hesa nu.

Maga thlina nda kort gwada an hankalunda da sanantal val kort gwadunda da kusat kombet undu, har nda la dowt taimako nda la magat janga hideka man uzinha nda lan nguzakaha.

Inunda dowlo:

Guka nighata dughwana t habar ngana nda gwadahunda dughwana gwadunda sanande mewe, ko marakwa ko zugun, nda vuku. Amsin na da tamakadata kabga tsamabt gwadunda dughwana sosai, kagede, nda wativa kort gwada ma lan grupa la sakwidi.

Vita javabol ndiɗt kowa nda kowa wo, gul kusat bulama bogo, nda unda yardalo ko tabgatala,t waya ko an radiyo t gonga gwada ngane nda dughwanuka habar ngana.

Guka kort gwad dughwana kabga sananta mede t habar ngana sosai kabga mogt thlina ndede.

Inaha dowlo

- TWB, [Comprehension assessment reports](#)
- TWB, [Write Clearly: TWB's guide to writing in plain language](#)

5. Gwadaha bla

Inaha bla

Ingwadaha la sakwidi, zira sidi mala thlina tamok t undu ko ina sakwidi ha da faraghvu. Ko faraghvafarade, halda yardu ko sinan hang an boga tang wo.

Ina man “kuza kiyuku,” “kulata nda dafa,” nda “tshura njada nda undu” da mbidatal dan gwadahunda t san hang dughwana.

Vita koral t gwada dowlo, lan bog na dow hang kort gwadunda da goyt ngudufa tang. Amma la thlina

tamokt undunda kusa ina na sanan hang na da goyt ngudufa tang wo.

Kabga nane da goyt nguduf mahang ko kuma kol tsamabt anihya gwada avla unduha nda sananta ko damaghva.

Inunda da mogal dothlo:

Guka javat gwadhunda da bla kabga mbidata dan gwada tang kajuwaka kort gwad nda lan bogo. Nane da tamakadata kabga fat takarda tamok t undu kabga kort gwad daidaiya.

Avathla mogt nanuku, ko fudat ina kol kdista, nda thlavat fudt gwada kol kdista avla kort gwada, sai vita yarda yardalo.

Inaha dowlo

- TWB [Glossary for Northeast Nigeria](#)
- TWB [COVID-19 Glossary](#)
- TWB, [COVID-19 or Korona Bairos? Communicating on the “disease that affects your breathing” in northeast Nigeria](#)

Kabga javat habar sosai t gwada janga na ko javat kakeghe kag la thlina mbidat gwada nasara dan gwada sidi t tamko t la thlina tamok ta la kusa ina an northeast Nigeria ne, agima tahang tana website ko tana bugna: nigeria@translatorswithoutborders.org

Nana habar nana java avla la thlina tamoka UK lo avla gomnatiya UK ya. Ina nighalo mana takarda nana hal da mog thlina ndef wo, ko ta mbet wativi, kabga magata man unda dowlo, man unda ta nigh gomnatiya UK bewo. Gomnatiya UK be da yarda mogt thlina ndana habarnu mana takardana wo.